



INTERREG V-A COOPERATION PROGRAMME
GREECE – BULGARIA 2014 – 2020

Reinforcing Protected Areas Capacity through
an Innovative Methodology for Sustainability

– BIO2CARE –

(Reg. No: 1890)

Κατανόηση των αναγκών & απαιτήσεων των επισκεπτών

Διαδικτυακή εκδήλωση, 14 Δεκεμβρίου 2020

«Φύση & Προσβασιμότητα: Νέες προσεγγίσεις, τεχνικές και καλές πρακτικές από το έργο BIO2CARE»



Γενικότεροι στόχοι (στο πλαίσιο του Έργου)

- ▶ να συγκεντρώσουμε **γνώσεις** και **εργαλεία** για τη σχεδίαση προσβάσιμων παρεμβάσεων στη φύση
- ▶ να **δοκιμάσουμε νέες ιδέες** για τη βελτίωση της προσβασιμότητας σε επιλεγμένες τοποθεσίες φυσικής κληρονομιάς/προστατευόμενες περιοχές
- ▶ να συλλέξουμε **ακριβείς πληροφορίες προσβασιμότητας** για τα σημεία όπου ολοκληρώθηκαν οι πιλοτικές παρεμβάσεις του έργου
- ▶ να προσελκύσουμε τις κατάλληλες **τουριστικές αγορές** (τουριστών με αναπηρία και γ' ηλικίας, που έχουν ήδη αναγνωρισθεί σε διεθνές επίπεδο ως ποιοτικοί και πιστοί επισκέπτες)

ΕΡΓΟ

**REINFORCING PROTECTED AREAS CAPACITY THROUGH
AN INOVATIVE METHODOLOGY FOR SUSTAINABILITY**

Το Έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από
εθνικούς πόρους των χωρών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα



ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΙΟ ΛΑΣΟΣ, ΠΟΤΑΜΟΣ ΝΕΣΤΟΣ (CREDITS: ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΥ)

Βασικά μέρη:

Το εισαγωγικό Μέρος

(Ορολογία, έννοιες, προσέγγιση)

Πρώτο Μέρος

Κατευθυντήριες γραμμές σχεδίασης
προσβάσιμων διαδρομών στη φύση

Δεύτερο Μέρος

Σύστημα αξιολόγησης
προσβασιμότητας διαδρομών στη
φύση

Παράρτημα

Φύλλα ελέγχου

<https://bio2care.eu/el/results/14/guidebook-for-accessible-nature-trails>

Εισαγωγή στις έννοιες
**ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ με μειωμένη
ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ** και
ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ

«Επισκέπτες με μειωμένη κινητικότητα [και αυτονομία]»

Με τον όρο **κινητικότητα** νοείται:

- η ικανότητα που έχει ένα άτομο να κινείται και να μετακινείται, καθώς και
- να αντιλαμβάνεται και να κατανοεί τις σχετικές επιλογές που του παρέχονται σε ένα περιβάλλον

Με τον **όρο επισκέπτης με μειωμένη κινητικότητα** νοείται κάθε επισκέπτης του οποίου η κινητικότητα είναι περιορισμένη σε σχέση με αυτή του λοιπού επισκεπτικού κοινού

π.χ. λόγω αναπηρίας, πάθησης, αδυναμίας ή οποιασδήποτε άλλης αιτίας ή διαφοράς σε σωματικές λειτουργίες ή στη σωματική δομή

Κατηγορίες επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα/αυτονομία

Οι βασικότερες ομάδες για τις οποίες τα εμπόδια/φραγμοί και οι εύλογες προσαρμογές αποτελούν κρίσιμο παράγοντα είναι οι εξής:

- Άτομα με αναπηρία (συγκαταλέγονται και άτομα με διαταραχές και χρόνιες ή σπάνιες παθήσεις)
- Ηλικιωμένοι και υπερήλικες
- Έγκυες
- Άτομα με διαφορετική σωματική διάπλαση
- Άτομα με αλλεργίες
- Άτομα με περιπτωσιακή ή παροδική απώλεια ή μείωση λειτουργιών

Ειδικής αναφοράς, προκειμένου να αποδοθεί η απαραίτητη προσοχή στις «εξαρτήσεις» τους, χρήζουν:

- Άτομα με **συνοδούς** (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών)
- Άτομα με εκπαιδευμένο **σκύλο βοηθό/οδηγό**
- Άτομα που χρησιμοποιούν ή οδηγούν οποιοδήποτε τύπου **αμαξίδιο**
- Άτομα που χρησιμοποιούν οποιοδήποτε τύπου **βοηθήματα** (κινητικότητας, όρασης, ακοής, επικοινωνίας κ.λπ.)



Τι πρέπει να διασφαλίσουμε για μια ικανοποιητική επίσκεψη;

Για να είναι η επίσκεψη σε μια τοποθεσία ή διαδρομή στη φύση εφικτή και ικανοποιητική για το μεγαλύτερο δυνατό εύρος επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα, απαιτείται:

- η άρση κάθε **εμποδίου/φραγμού** και
- η πρόβλεψη επαρκών **εύλογων προσαρμογών**

«Εμπόδια/φραγμοί» & «Εύλογες προσαρμογές»

Με τον όρο **εμπόδια/φραγμοί** νοείται οτιδήποτε αδικαιολόγητα ακυρώνει ή περιορίζει την *εμπειρία της επίσκεψης* σε άτομα με μειωμένη κινητικότητα, ολοκληρωμένα και σε ίση βάση με το υπόλοιπο επισκεπτικό κοινό

Εμπόδια/φραγμοί μπορεί να προκαλούνται από *φυσικούς/δομικούς περιορισμούς* και από *διακρίσεις*

Με τον όρο **φυσικός/δομικός περιορισμός** νοείται οτιδήποτε εκ σχεδιασμού εμποδίζει ή περιορίζει έναν επισκέπτη με μειωμένη κινητικότητα, αδικαιολόγητα και χωρίς να συντρέχει ουσιαστικός λόγος (π.χ. λάθος σχεδιασμός)

Με τον όρο **διάκριση** νοείται η διαφορετική αντιμετώπιση ανθρώπων που βρίσκονται σε παρόμοια θέση και η όμοια αντιμετώπιση ανθρώπων που βρίσκονται σε διαφορετική θέση

Με τον όρο **προσαρμογή** νοείται κάθε ειδική πρόβλεψη για ιδιαίτερες περιπτώσεις επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα που επιτρέπει την εμπειρία επίσκεψης, σε ίση βάση με το υπόλοιπο επισκεπτικό κοινό

Η *προσαρμογή* θεωρείται *εύλογη* όταν: (α) δικαιολογείται από τον τύπο και τον βαθμό μειωμένης κινητικότητας που απευθύνεται, (β) δε δημιουργεί δυσανάλογο βάρος στον πάροχο (π.χ. το κόστος δεν είναι τόσο υψηλό ώστε να δημιουργεί ουσιαστικό πρόβλημα)

[Ανθρωπογενή] Εμπόδια/Φραγμοί

Αρχιτεκτονικά εμπόδια, τα οποία οφείλονται στον σχεδιασμό (σχήμα, διαστάσεις κ.λπ.) των υποδομών, στην ποιότητα των υλικών, στην αδυναμία άμεσης διαφυγής σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης κ.λπ.



Φυσικά εμπόδια, τα οποία οφείλονται σε αντικείμενα που ενσωματώνονται στο περιβάλλον (πόρτες, παράθυρα, ανελκυστήρες, έπιπλα και εξοπλισμοί, πινακίδες, δέντρα και φυτά κ.λπ.). Μπορεί να είναι τοποθετημένα ώστε να εμποδίζουν, μπορεί να έχουν απαγορευτικές διαστάσεις, ή μπορεί να μην γίνονται αντιληπτά.



Επικοινωνιακά εμπόδια, τα οποία επηρεάζουν τη δυνατότητα των επισκεπτών να λάβουν πληροφόρηση ή να επικοινωνήσουν μέσω των διαθέσιμων μέσων και συστημάτων (προσωπικό, έντυπα, σήμανση κ.λπ.).



Τεχνολογικά εμπόδια, τα οποία σχετίζονται με τη χρήση εξοπλισμών και μηχανών, όπως info kiosks, τηλέφωνα, αυτόματες μηχανές, συστήματα ξενάγησης, κ.λπ.



Συμπεριφορικά εμπόδια, δηλαδή διακρίσεις που οφείλονται σε εσφαλμένες αντιλήψεις (προέρχονται κυρίως από άτομα που δε γνωρίζουν την αναπηρία ή/και πώς να επικοινωνήσουν με άτομα με αναπηρία)



Κανονιστικά εμπόδια, δηλαδή διακρίσεις που προκύπτουν από εφαρμοζόμενους κανονισμούς, πρωτόκολλα, πρακτικές και πολιτικές και αποκλείουν κάποιους επισκέπτες από τη συμμετοχή σε διαδικασίες/δραστηριότητες (αναψυχή, εκπαίδευση κ.λπ.).



«Εμπειρία του επισκέπτη»

...αφορά στο σύνολο των εντυπώσεων του επισκέπτη, μέσα από τις προφανείς επιλογές & περιορισμοί, τα ερεθίσματα, τις πληροφορίες, τα μηνύματα και τις υπηρεσίες που λαμβάνει ο επισκέπτης σε αυτή

Ερεθίσματα: οτιδήποτε (ανθρωπογενές) μπορεί να προκαλέσει την προσοχή και τις αισθήσεις του επισκέπτη, όπως ήχοι, εικόνες, απτικά στοιχεία, φωτισμός κ.λπ.

Υπηρεσίες: κάθε παροχή για τη διευκόλυνση και καλύτερη εξυπηρέτηση του επισκέπτη, όπως συνοδοί και ξεναγοί, υπηρεσίες μετακίνησης, εστίασης, αγοράς αναμνηστικών κ.λπ.
(προσοχή: συμβατικές/ζωντανές και ηλεκτρονικές)

Προφανείς επιλογές & περιορισμοί: όλα εκείνα τα ανθρωπογενή χαρακτηριστικά, τα οποία είναι απτά, γίνονται αντιληπτά, και βοηθούν τον επισκέπτη να αντιληφθεί και χρησιμοποιήσει σωστές επιλογές πρόσβασης και χρήσης (διαμορφωμένα μονοπάτια, μπάρες, πύλες, κ.λπ.)

Πληροφορίες: κάθε ανθρωπογενές «στατικό» περιεχόμενο που διατίθεται, όπως πληροφορίες για την πανίδα/χλωρίδα, σήμανση κ.λπ.
(προσοχή: συνδέεται άμεσα με το μέσο)

Μηνύματα: κάθε ανθρωπογενές «δυναμικό» περιεχόμενο που αναγγέλλεται, μεταδίδεται ή κοινοποιείται στον επισκέπτη, όπως ανακοινώσεις, ειδοποιήσεις, συναγερμοί κ.λπ.
(προσοχή: συνδέεται άμεσα με το μέσο)

Ποιότητα της «εμπειρίας του επισκέπτη»

Η **εμπειρία του επισκέπτη με μειωμένη κινητικότητα/αυτονομία** θεωρείται «ολοκληρωμένη» και «σε ίση βάση με το υπόλοιπο επισκεπτικό κοινό»

...όταν το σύνολο των *επιλογών/περιορισμών, των ερεθισμάτων, των πληροφοριών, των μηνυμάτων και των υπηρεσιών* που προσφέρονται στο υπόλοιπο επισκεπτικό κοινό γίνεται διαθέσιμο και στον επισκέπτη αυτόν

... χωρίς τα κρίσιμα **ποιοτικά χαρακτηριστικά*** αυτών να αλλοιώνονται αδικαιολόγητα!

(*) αντιληπτικότητα, κατανοησιμότητα, προσπελασιμότητα, προσβασιμότητα, ευχρηστία, ασφάλεια και αυτονομία



Ένα παράδειγμα

αντιληπτικότητα

κατανοησιμότητα

προσπελασιμότητα

προσβασιμότητα

ευχρηστία

ασφάλεια

αυτονομία

4+1 βασικές αρχές σχεδίασης παρεμβάσεων στη φύση

1 Οι επιλογές των επισκεπτών είναι προφανείς ή επικοινωνούνται αποτελεσματικά και με πληροφορίες προσβασιμότητας για όλους

2 Δεν υφίστανται διακρίσεις λόγω:

- στάσεων/συμπεριφορών ή
- πολιτικών/διαδικασιών

3 Υποδομές & εξοπλισμός, πληροφορία & μηνύματα, υπηρεσίες & διαδικασίες δεν εγείρουν αδικαιολόγητα εμπόδια/φραγμούς που επηρεάζουν την αντιληπτικότητα, την κατανοησιμότητα, την προσπελασιμότητα, την προσβασιμότητα, την ευχρηστία, την ασφάλεια, την αυτονομία ή την αξιοπρέπεια κατά τη χρήση

4 Υφίστανται κατάλληλες προσαρμογές για εύλογα υφιστάμενα:

- αρχιτεκτονικά εμπόδια
- φυσικά εμπόδια
- εμπόδια πληροφόρησης και επικοινωνίας
- τεχνολογικά εμπόδια

+1 Υποστηρίζεται η εμπειρία των ερεθισμάτων και για όσους δεν έχουν φυσική πρόσβαση σε αυτά

Η λύση: «Σχεδίαση για όλους»

Η διασφάλιση της ποιοτικής εμπειρίας για όλους στοχεύει ακριβώς στην εξάλειψη των *εμποδίων/φραγμών* και στη δημιουργία κατάλληλων *προβλέψεων*, ώστε όλοι να είναι σε θέση να απολαύσουν μια επίσκεψη, αυτόνομα, με ασφάλεια και αξιοπρέπεια

Κάθε επισκέπτης μπορεί να έχει ξεχωριστές ανάγκες και για αυτό θα πρέπει να προτιμώνται **«καθολικές» λύσεις**

Η ικανοποίηση των αναγκών μιας κατηγορίας επισκεπτών δεν πρέπει να αποκλείει την ικανοποίηση των αναγκών των υπολοίπων

Η καλύτερη λύση έναντι μιας σειράς εναλλακτικών που έχει κανείς μπροστά του είναι πάντα αυτή που **αποκλείει τους λιγότερους**

Ο καλύτερος τρόπος για την εύρεση «καθολικών» λύσεων είναι η συμμόρφωση με τις αρχές της **Σχεδίασης για όλους**

Όταν οι αρχές Σχεδίασης για όλους εκτελούνται επιδέξια, οι σχεδιαστικές λύσεις μπορούν κάλλιστα να είναι και φιλικές στο περιβάλλον

«Για όλους», δηλαδή;

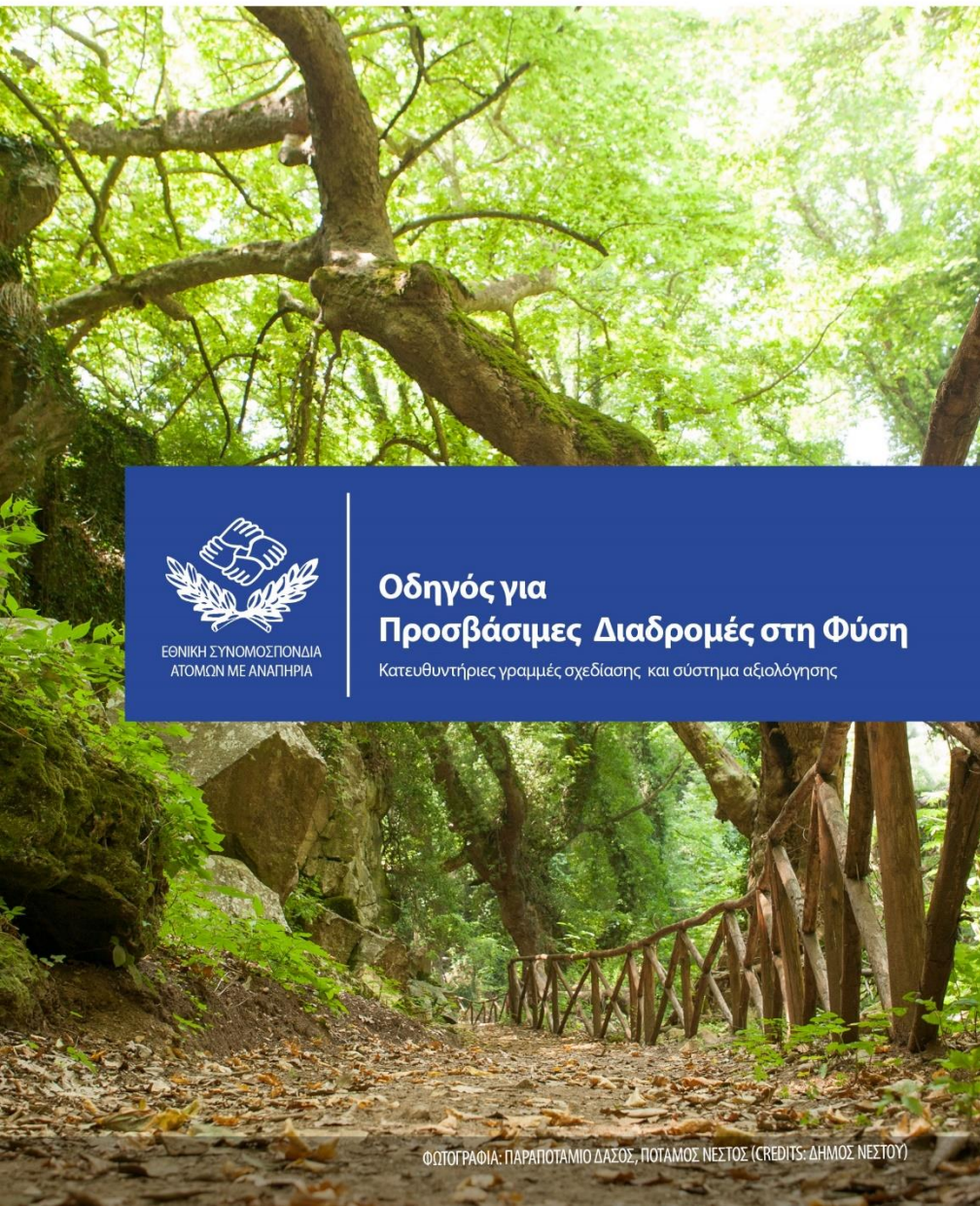
Βασικό συστατικό για τη *Σχεδίαση για όλους* είναι η κατανόηση του εύρους των **διαστάσεων** και των **λειτουργιών** των χρηστών (ενδεικτικά):

- των διαστάσεων των χρηστών που σχετίζονται με τον χώρο
- της σωματικής δύναμης και αντοχής των χρηστών
- της ταχύτητας κίνησης και κινήσεων των χρηστών
- της οπτικής οξύτητας και του οπτικού πεδίου των χρηστών
- της αντιληπτικής και επεξεργαστικής ικανότητας των χρηστών
- της ικανότητας επικοινωνίας των χρηστών

Κατάλληλη σχεδίαση για:

- επιφάνειες και χώρους
- χειριστήρια (controls)
- στοιχεία στήριξης/ασφάλειας
- επιφάνειες με οπτικές πληροφορίες
- επικοινωνία/μηνύματα

ώστε να μπορεί ο καθένας να λειτουργήσει με άνεση, ασφάλεια και αυτόνομα



ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Οδηγός για Προσβάσιμες Διαδρομές στη Φύση

Κατευθυντήριες γραμμές σχεδίασης και σύστημα αξιολόγησης

Ποιο αναλυτικά:

«ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ» του Οδηγού, ενότητα
«Χαρακτηριστικά και ανάγκες επισκεπτών με
μειωμένη κινητικότητα»

- Κατηγορίες επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα
- Αναπηρία και άτομα με αναπηρία
- Ηλικιωμένοι και υπερήλικες
- Λοιπές παρατηρήσεις-επισημάνσεις

«ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ», ενότητα «Α. Βασικά
δεδομένα του χρήστη»

- Δεδομένα χρηστών με τροχήλατα αμαξίδια
- Δεδομένα χρηστών με προβλήματα όρασης και τυφλών
- Δεδομένα χρηστών με προβλήματα ακοής και κωφών

<https://bio2care.eu/storage/app/uploads/public/5da/ef7/7d8/5daef77d8981e728825650.pdf>

Προσβασιμότητα: Συχνά προβλήματα [αντίληψης/στάσης]

Γιατί συνεχίζουμε να σχεδιάζουμε νέες παρεμβάσεις με απαρχαιωμένες προσεγγίσεις που καταλήγουν σε σοβαρά κενά προσβασιμότητας;

- «οι παρεμβάσεις προσβασιμότητας επιβαρύνουν το περιβάλλον και το οικοσύστημα»
- «η προσβασιμότητα είναι ζήτημα τεχνικών που συνεπάγονται μεγάλα κόστη»
- «η προσβασιμότητα είναι πρόσθετο στοιχείο, το οποίο μπορεί να προστεθεί και μετά»
- «η προσβασιμότητα είναι θέμα φιλανθρωπίας και εθελοντισμού»
- «η προσβασιμότητα αφορά αποκλειστικά στα ΑμεΑ»
- «ΑμεΑ είναι κυρίως τα άτομα σε αναπηρικό αμαξίδιο και οι τυφλοί»
- «το Χ είναι προσβάσιμο για όλους»
- «ξέρω τι χρειάζονται τα ΑμεΑ»
- «αν ζητήσω τη βοήθεια των ατόμων με αναπηρία θα μπλέξω»
- «μα δε βρίσκω πουθενά κατάλληλες οδηγίες και παραδείγματα που να συνδυάζουν αποτελεσματικά οικοπροστασία, βιωσιμότητα, ασφάλεια και προσβασιμότητα»

Κάνοντας τη διαφορά...

Η προσέγγισή μας:

- **Δεν ακολουθεί** την κλασική «προνοιακή» αντιμετώπιση για τα άτομα με αναπηρία (με την έννοια των «ειδικών παροχών»)
- **Αναγνωρίζει** ότι στις περισσότερες περιπτώσεις «ανάπηρο» δεν είναι το άτομο, αλλά το περιβάλλον που έχουμε δημιουργήσει (παράδειγμα)
- Αναγνωρίζει την προσβασιμότητα (ευχρηστία, ασφάλεια, αυτονομία) ως **κρίσιμο παράγοντα**:
 - η αναπηρία «ξεσκεπάζει» την απουσία προσβασιμότητας
 - η απουσία προσβασιμότητας «ξεσκεπάζει» την αναπηρία
- Αναγνωρίζει ότι η «αναπηρία» ως **εμπειρία** (την οποία όλοι μας μπορεί να βιώνουμε, απλά σε διαφορετικό βαθμό)
- Εστιάζει στη **δικαιοσύνη** έναντι της **ισότητας**



**ΙΣΟΤΗΤΑ
(EQUILITY)**



**ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ
(EQUITY)**



Interreg
Greece-Bulgaria
BIO2CARE



EUROPEAN UNION

**REINFORCING PROTECTED
AREAS CAPACITY THROUGH AN
INNOVATIVE METHODOLOGY
FOR SUSTAINABILITY**

ΕΤΑΙΡΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ



Πληροφορίες: www.bio2care.eu

Το Έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από εθνικούς πόρους των συμμετεχουσών χωρών